

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2022-877

24.10.2022

Gjensidige Forsikring ASA

Motorvogn

Uriktige opplysninger ved skadeoppgjør etter kollisjon? – fal. § 8-1 fjerde og femte ledd.

Sikrede krevde dekket skader på egen bil etter at han rygget inn i en annen bil. Selskapet avslo kravet og sa opp alle sikredes skadeforsikringer, jf. forsikringsavtaleloven (fal.) § 8-1 fjerde og femte ledd. Selskapet krevde også erstattet sine utlegg i saken. Selskapet hevdet mange av skadene som sikrede krevde erstattet ikke kunne ha oppstått ved uhellet, og at sikrede hadde gitt uriktige opplysninger om hendelsesforløpet. Sikrede bestred at han hadde gitt uriktige opplysninger, hevdet selskapets beslutningsgrunnlag ikke var tilstrekkelig, og at skadene stemte overens med hendelsene slik han hadde beskrevet dem. Nemnda kom til at selskapet var fri for ansvar og kunne si opp sikredes forsikringsavtaler på grunn av uredelig brudd på redegjøringsplikten ved skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd. Nemnda kom videre til at selskapet hadde rett til å kreve erstatning for sine utlegg.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for skade på bil og spørsmål om selskapet er fri for ansvar og kan si opp sikredes forsikringsavtale på grunn av uredelig brudd på redegjøringsplikten ved skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd. Det er også spørsmål om selskapet kan kreve refusjon for sine utbetalinger i saken.

Sikrede kjøpte en bil (BMW 520) den 11.2.22 og tegnet kaskoforsikring gjeldende fra 2.3.22, dvs. samme dag som bilen ble omregistrert på ham.

Den 5.3.22 meldte sikrede om skade på bilen. I den digitale skademelding sendt 5.3.22 ble det opplyst at skaden oppsto samme dag da han rygget på en parkert bil og at det i den forbindelse ble skade på bilens hjulstilling høyre bak, at skjerm og fanger ble skadet, og at lyktene bak ble knust. Det fremgikk videre at bilen ikke hadde eksisterende skader.

I en felles papirbasert skademelding sto det at sikrede traff motpartens bil på høyre side, og at det var synlige skader på hele høyre side av sikredes bil.

Selskapet ba sikrede om ytterligere informasjon, herunder en "*Detaljert beskrivelse av hendelsesforløpet*". Vedrørende hendelsesforløpet opplyste han at han ikke så den andre bilen, at han traff den på høyre side, at den ikke var der da han kom, og at det var mørkt og glatt. Han opplyste videre at han etter ulykken var i sjokk. Sikrede påpekte at det var et uhell, at det ikke var noe rus eller alkohol, og at farten var 10–20 km/t. Han tenkte ikke på å ta bilder, og det var ikke vitner til hendelsen. Bilen var ikke kjørbar etter hendelsen, så sikrede ringte bilberger. Videre svarte sikrede at det før hendelsen var "*ikke noe skader på bilen alt var ok*" og "*nei ikke noe kjente feil eller skader*". Sikrede opplyste for øvrig at bilen sist var EU-godkjent 15.3.21.

I en SMS 21.3.22 fra selskapet til sikrede tilbød selskapet sikrede en erstatning på kr 28 729 minus evt. egenandel. Sikrede avslo dette tilbudet.

Selskapet engasjerte 8.4.22 ingeniørselskapet D. for å vurdere skadeomfanget, herunder *"sammenligne skadene på bilene og jamføre dette med påstått hendelsesforløp for å undersøke om skadene stemmer overens med uhellet"*.

I D. rapporten av 12.4.22 fremgikk bl.a. at:

Skaderne på enhed A betyr, at den er påført en kraft ind på siden. Det sker typisk når biler under en udskridning rammer kantsten, autoværn eller en mur.

Videre at:

Det er ikke muligt at bilerne påføres de skader, der ses opgjort af taksator og vist på foto, ved den i anmeldelsen anført hændelse.

Skaderne stemmer således ikke overens med uheldet som påstået.

Selskapets utreder intervjuet sikrede pr. telefon 2.5.22. Sikrede fortalte da at bilen var kjøpt av en privatperson. Den var ikke lagt ut på finn.no, men det sto "til salgs" på selve bilen. Selger ville egentlig ha kr 52 000, men sikrede fikk kjøpt den kontant for kr 48 000. Sikrede hadde sjekket på finn.no at tilsvarende biler kostet fra kr 30 000 til over kr 50 000. Sikrede likte bilen etter prøvekjøring. Han hadde inkassogjeld og slet med å få lån. Han hadde kr 8 000 selv og fikk i februar låne kr 40 000 av sine foreldre til bilkjøp. På spørsmål svarte sikrede at det ikke var uvanlig for ham og hans familie å ha kr 40 000 liggende uten å sette dem inn på konto. Han hadde tatt beløpet på kr 8 000 ut av egen lønnskonto i februar, men husket ikke nøyaktig når.

Utreder forklarte sikrede at hans sak ble tatt ut for kontroll fordi det var kort tid mellom forsikringen ble tegnet og skadedato. Sikrede opplyste at han var forbannet da selskapet hadde masse spørsmål etter at han hadde kjøpt en bil og vært i et uhell. Han lurte på om årsaken var at han var utlending siden han hadde svart ærlig på selskapets spørsmål. Selskapet svarte at sikredes etiske bakgrunn ikke hadde noe med kontrollen av skadesaken på gjøre. Etter det ønsket ikke sikrede svare på flere spørsmål, og samtalen ble avsluttet.

Selskapet informerte sikrede 2.5.22 om at det hadde framkommet opplysninger som kunne påvirke dets plikt til å utbetale erstatning, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd. Selskapet viste til at sikrede hadde ønsket å avbryte intervju med selskapets utreder 2.5.22 før han rakk å bli kjent med selskapets undersøkelser. For at han skulle få anledning til å evt. imøtegå opplysningene, herunder rapporten fra D. hvor konklusjonen var at skadene på bilene ikke var forenlig med den beskrevne skadehendelsen, ble sikrede gitt frist til 6.5.22 for tilbakemelding. Selskapet sendte sikrede 4.5.22 også referat fra nevnte intervju som det hadde hatt med sikrede.

Sikrede ba 5.5.22 om unnskyldning for at han hadde lagt på under telefonsamtale med selskapet, men påpekte at han anså det for urettferdig fordi det var et uhell, han var uskyldig og han hadde ventet i to måneder. Sikrede var også uenig i D. sine beregninger og opplyste følgende:

... Bilen traff bakfra rett i midten av høyre side dørene, når smellet skjedde mista jeg kontrollen på rattet ble kastet mot venstre side i bilen og traff hele høyre side mot den andre bilen. Det firmaet legger til grunn i saken er helt feil og det stemmer ikke med realiteten de har visst nok glipp av veldig mange mulige scenarior her. Etter selve uhellet var jeg så sjokkert og stressa jeg kan ha tråkket på feil pedal gassen istedenfor bremsen, for jeg skvatt og var i sjokk.

Selveste uhellet er på høyre front døra og litt i bak døra. I det smellet skjedde så mistet jeg kontroll på ratten og bilen. Jeg ble kastet mot vestre sidet og i det snudde jeg på rattet til venstre så bilen min gikk mot høyresiden på den andre bilen og det ble igjen en liten smell. Slik skjedde skadene i min bakre side da jeg kjørte inn i høyre midte foran døren, litt i bakdøren.

Jeg var selv veldig overrasket over så mye skade på bilen men det er virkeligheten.

Illustrasjonen og selve uttegningen de har tatt er basert på opplysninger som er oppgitt. Jeg har bare ikke skrevet alt med alle detaljene. Trodde forklaringen som er gitt tidligere ville være nok.

Selskapet av slo 18.5.22 sikredes erstatningskrav med henvisning til fal. § 8-1 fjerde ledd. I tillegg krevde selskapet refundert utleggene det hadde hatt, totalt kr 16 933. Det sa samtidig opp alle sikredes skadeforsikringer fra 1.6.22, jf. fal. § 8-1 femte ledd og nektet sikrede fremtidig kundeforhold i selskapet:

Gjensidige legger konklusjonen fra ingeniørselskapet D. til grunn. Mange av de skadene du har krevd erstattet som er påført din BMW med registreringsnummer kan ikke ha oppstått i forbindelse med uhellet. Hensikten var å få disse skadene dekket i forbindelse med saken.

Det er uomtvistet at bilen er skadet, men for å kunne vurdere om skadene er dekket av forsikringen, må vi vite hva som har skjedd. Ved at du har gitt uriktige opplysninger om hendelsesforløpet, har du fratatt oss muligheten til å gjøre en selvstendig vurdering av om skaden er dekket av forsikringen.

At du har kommet med tilleggs opplysninger etter å ha blitt konfrontert med rapporten fra D., fremstår som en tilpasset forklaring som uansett ikke endrer konklusjonen.

På bakgrunn av dette finner Gjensidige det bevist at du har gitt bevisst uriktige eller ufullstendige opplysninger i forbindelse med skadeoppgjøret og at du forsto eller måtte forstå at dette kunne føre til at du fikk utbetalt en erstatning du ikke har krav på.

Sikrede var uenig og kontaktet Finansklagenemda 8.6.22.

Sikrede krever dekning for skader på bilen og avviser at det er grunnlag for avslag og oppsigelse etter fal. § 8-1. Sikrede er uenig i rapporten fra D. og anfører at skadene stemmer overens med hendelsene slik han hele tiden har beskrevet dem. Han påpeker at ingen av bilene har skader andre steder enn de sidene som var i kontakt med hverandre. Han har ikke endret eller gått bort fra sin opprinnelige beskrivelse av hendelsen, men gitt utdypende opplysninger på forespørsel fra selskapet, noe som ikke er ensbetydende med misvisende eller uriktige opplysninger. Han hadde nylig anskaffet bilen, og dersom den var påført skader tidligere, slik selskapet påstår, må dette ha skjedd innenfor et svært snevert tidsrom. Sikrede er kjent med at selskapet har vært i kontakt med tidligere eier, som har bekreftet at bilen var uten skader da sikrede kjøpte den 11.2.22. Skadene var så omfattende at bilen måtte fraktes med bergingsbil fra ulykkesstedet, og dersom skadene var påført ved en tidligere anledning, ville ikke bilen vært kjørbart på ulykkesdagen. Det fremstår derfor lite sannsynlig at skadene som er krevd dekket utgjør tidligere påførte skader.

Sikrede bemerker at D. har konkludert med at *"Det er ikke mulig at bilene påføres de skader"*, dvs. at begge bilene involvert i uhellet er påført skader som angivelig ikke er mulig ut i fra det beskrevne hendelsesforløpet. Dette skulle tilsi at eierne av begge bilene hadde gått sammen for å begå forsikringssvindel, noe som anses som lite sannsynlig. I alle tilfeller anser sikrede det påfallende at det ikke er fremlagt noen dokumentasjon av selskapet med hensyn til forsikringen til eieren av den andre bilen.

Vedrørende disponering av bilen forut for ulykken 5.3.22, så opplyser sikrede at på grunn av dårlig økonomi ble ikke bilen registrert på ham før 2.3.22 selv om eierskapet til den ble overført 11.2.22. I mellomtiden stod bilen parkert i selgers garasje uten skilt. Sikrede mener også bildene fra salgsannonsen som viser at bilen var skadefri utgjør dokumentasjon for at skadene på bilen ikke oppsto utenfor forsikringsperioden.

Sikrede hevder at selskapet ikke kan sannsynliggjøre at han har opptrådt svikaktig i vinningshensikt. I rapporten fra D. er det konkludert med at den mest sannsynlige skadeårsaken er at sikrede har skrapet bilen i en mur, kant, autovern e.l. Sikrede påpeker derfor at uavhengig av om man er enig i denne vurderingen, så vil dette uansett ha vært skader som ville ha blitt dekket under kaskoavtalen med samme egenandel. Implikasjonen fra selskapet synes å være at sikrede

har skadet bilen ved en tidligere anledning og deretter rygget inn i en annen bil for å skaffe seg en uberettiget forsikringsutbetaling. Dette gir liten mening da den angivelige eldre skaden også ville gitt sikrede rett på en utbetaling fra forsikringen.

Selskapet anfører at beviskravene i fal. § 8-1 fjerde og femte ledd ikke kan være så strenge at bestemmelsen i praksis utelukkes, jf. Rt. 1990 s. 1082, samt at det ved bevisbedømmelsen er den samlede bevisførselen som i sum er avgjørende, jf. LA-2017-143290. Beviskravet er noe lavere for sivile saker enn for straffesaker, og det er ikke krav om at de uriktige opplysninger må være gitt i vinnings hensikt, jf. Ot.prp.nr. 49 (1988-1989) s. 96 og FSN 6653. Selskapet kan ikke se noen naturlig forklaring for at de omfattende skadene skal ha oppstått ved trafikkuhellet og viser til D.s konklusjon om at skadene ikke kan ha oppstått slik sikrede har opplyst. Selskapet mener følgende punkter i sum gir grunnlag for å anvende fal. § 8-1 fjerde og femte ledd:

- Sporene avsatt på bilene samsvarer ikke med sikredes forklaring, jf. rapporten til D.
- Sikrede avbrøt intervjuet, slik at selskapet ikke fikk stilt konfronterende spørsmål. Etter at sikrede hadde fått intervjureferatet og D.-rapporten, forklarte sikrede at han trykket på gassen i stedet for bremsen. Selskapet oppfatter det som en tilpasset forklaring som ikke forklarer de omfattende skadene på bilene.
- Bilens kjøpesum kan være forfalsket eller det kan ha vært samarbeid mellom bilselger og sikrede om å sette en kunstig høy kjøpesum som ble betalt kontant og ikke kan verifiseres. Bilen ble annonsert til salgs 18.9.19 for ca. kr 31 000 og 13.12.21 for ca. kr 20 000. Selv om markedsverdien legges til grunn for beregning av erstatningen, og ikke hva sikrede har betalt, så er det ikke uvanlig å legge opplysninger om en nylig kjøpesum til grunn for beregning av markedsverdi, jf. FinKN 2018-377. Sikrede avsto et tidlig erstatningstilbud på ca. kr 29 000 fordi han mente den var for lav i forhold til de påførte skadene.

Selskapet benekter ikke et sammenstøt, men skadeomfanget. Det forhold at skadene er begrenset til sidene på bilene som var i kontakt med hverandre; høyre side på både sikredes og motpartens bil, betyr ikke at alle skadene oppsto ved trafikkuhellet. Selskapet er uenig i at evt. tidligere skader må ha skjedd innenfor et snevert tidsrom og viser til at bilen ble forsikret 17 dager etter kjøpet, at trafikkuhellet skjedde da bilen hadde vært forsikret i tre dager, og at perioden bilen var uforsikret, før trafikkuhellet skjedde, var lengre enn den var forsikret. Det er ikke dokumentert at bilen var uskadet forut for trafikkuhellet. Tidligere eier har erklært i kjøpekontrakten at bilen ikke hadde tidligere skader eller hatt større reparasjoner, men selskapet vet ikke hva som hadde skjedd i perioden bilen var uforsikret. Selskapet kjenner ikke bilens tilstand forut for trafikkuhellet og om den var kjørbare eller ikke. Selskapet er ikke enig i at skadene uansett ville vært dekket av forsikringen med samme egenandel om de oppsto ved en tidligere anledning, idet det må foreligge en forsikringsavtale på tidspunktet for skaden, og sikrede må kunne vise til en ulykke eller en konkret skadehendelse som følge av plutselig og ytre påvirkning. Selskapet anser det for åpenbart at sikrede ga uriktige opplysninger for å få dekket skader han visste han ikke hadde krav på og/eller slippe å måtte betale egenandel for hver skadehendelse.

Vedrørende sikredes anførsel om at bilen sto parkert i selgers garasje inntil den ble registrert og tatt i bruk, så hevder selskapet det er sannsynlig at selger vil støtte opp under sikredes forklaringer, samt at fremlagte bilder er fra en annonse publisert på finn.no 13.12.21, dvs. fra da selger selv kjøpte bilen og utgjør ikke dokumentasjon for at bilen var uskadet på et relevant tidspunkt.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er fri for ansvar og kan si opp sikredes forsikringsavtaler på grunn av uredelig brudd på redegjøringsplikten ved skadeoppgjøret, samt kreve tilbakebetalt utleggene det har hatt i saken.

Fal. § 8-1 første, fjerde og femte ledd sier at:

Ved oppgjør skal sikrede gi selskapet de opplysninger og dokumenter som er tilgjengelig for sikrede, og som selskapet trenger for å beregne sitt ansvar og utbetale erstatning.

....

Gir sikrede ved skadeoppgjøret bevisst uriktige eller ufullstendige opplysninger som sikrede vet eller må forstå kan føre til at sikrede får utbetalt en erstatning han eller hun ikke har krav på, mister sikrede ethvert erstatningskrav mot selskapet etter denne og andre forsikringsavtaler i anledning samme hendelse. Hvis sikredes forhold bare er lite klanderverdig, bare angår en liten del av kravet, eller hvis det ellers foreligger særlige grunner, kan sikrede likevel få delvis erstatning. § 4-14 gjelder tilsvarende.

I tilfeller som nevnt i fjerde ledd kan selskapet si opp enhver forsikringsavtale det har med sikrede med en ukes varsel. § 3-7 annet ledd første, annet og fjerde punktum gjelder tilsvarende.

Selskapet anfører at sikrede bevisst ga uriktige opplysninger om skadene etter kollisjonen ved å kreve dekning for skader på bilen som ikke kunne ha oppstått i dette uhellet.

Sikrede anfører at skadene stemmer med hendelsene slik han hele tiden har beskrevet dem, og at han ikke har endret sin forklaring, men kun utdypet den etter anmodning fra selskapet. Han påpeker også at bilene kun har skader på kontaktpunktene.

D.s rapport av 12.4.22 konkluderer med at *"Det er ikke mulig at bilene påføres de skader, der ses oppgjort af taksator og vist på foto, ved den i anmeldelsen anført hændelse. Skaderne stemmer således ikke overens med uheldet som påstået"*. Sikrede ga 5.5.22 etter mottak av denne rapporten en mer detaljert forklaring på hvordan skadene oppsto, herunder at han mistet kontroll over rattet da han først kjørte på den andre bilen, at han da bl.a. ble kastet til side, og at han etter det igjen kan ha tråkket på gassen istedenfor bremsen, slik at ytterligere skader oppsto.

Nemnda kan ikke se at denne forklaringen gir et tilstrekkelig grunnlag for å imøtegå den sakkyndige rapporten fra D. Ds rapport sier også at *"Skaderne på enhed A betyder, at den er påført en kraft ind på siden. Det sker typisk når biler under en udskridning rammer kantsten, autoværn eller en mur."* Ut fra dette kan nemnda ikke se at sikrede i sin beskrivelse av hendelsesforløpet i tilstrekkelig grad har sannsynliggjort at alle skadene på bilen oppsto ved påkjørselen 5.3.22.

Sikrede ble etter at han meldte skaden anmodet av selskapet 10.3.22 om å gi en *"Detaljert beskrivelse av hendelsesforløpet"*. Han svarte da kun at han støtte på høyre side på motpartens bil da han rygget. Sikrede hadde her en sterk oppfordring til å gi en mer detaljert forklaring enn det som fremgikk av den tidligere digitale og papirbaserte skademeldingen. Det forhold at han først etter å ha lest rapporten fra D. ga en slik detaljert beskrivelse av hendelsesforløpet tilsier at forklaringen er tilpasset. Han hadde hatt anledning til å komme med en slik forklaring tidligere, f.eks. i telefonsamtalen 2.5.22. Det er ikke tilstrekkelig til å imøtegå den sakkyndige rapporten fra D. at bilene kun hadde skader på høyre side.

Nemnda mener etter dette at det er tilstrekkelig sannsynliggjort at sikrede ga uriktige opplysningene knyttet til bilens skader som følge av kollisjonen, og også at dette ble gjort bevisst. Spørsmålet er da om han måtte forstå at dette ville kunne føre til at han fikk utbetalt en høyere erstatning enn han ellers ville fått. Bilen var forsikret i selskapet kun få dager før kollisjonen fant sted, og det er da lite sannsynlig at de skadene som ikke kan tilbakeføres til hendelsen 5.3.22, oppsto i forsikringsperioden. Dersom skadene hadde oppstått i forsikringsperioden og sikrede hadde meldt separate skadesaker for disse, måtte han for øvrig også ha betalt flere egenandeler.

Sikrede anfører at det ikke er sannsynliggjort at han har forsøkt å skaffe seg en uberettiget vinning. Fal. § 8-1 krever ikke vinnings hensikt, men at sikrede måtte forstå at han kunne få en erstatning han ikke hadde krav på. Dette innebærer at det er tilstrekkelig at sikrede ved en mangel på kontroll fra selskapets side kunne ha oppnådd for høy erstatning, og at sikrede visste eller måtte forstå at dette kunne skje, jf. bl.a. FinKN 2020-80.

Selskapet krever tilbakebetaling av sine utlegg i saken, herunder kr 8 750 til D., kr 4 461 til Hertz for leiebil og kr 2 722 til SOS veihjelp AS. Sikredes bevisst uriktige opplysninger under skadeoppgjøret må regnes som et ansvarsgrunnlag for sikrede, og sikrede må derfor være ansvarlig for den erstatningsutbetalingen vedkommende eventuelt har forledet selskapet til å betale, og for de utgiftene sikrede påfører selskapet, etter alminnelige erstatningsrettslige regler, jf. FinKN 2019-658 med henvisning til Brynildsen, m.fl.: Forsikringsavtaleloven (3. utg., 2014) s. 289, samt FinKN 2017-812.

Nemnda mener derfor selskapet har rett til å kreve erstatning for sine utlegg, som totalt utgjør kr 16 933.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Alexander Venås (forbrukerrepresentant).